

Nr 1378

Laahâ

Meccihaldättâsâst

Adelum Helsigist 30 peeivi juovlámáánu 2004

Ovdâskode miärádâs mielđ asâttuvvoo:

1 §

Haaldâtlâš sajattâh

Meccihaldättâs lii eennâm- já meccituálu-ministeriö haldättâhsyergist tuáimee staatâ finnodâhlájádâs. Luándusuojâlemaašijn Meccihaldättâs lii pirâsministeriö stivrimvuálâžin.

Meccihaldättâsân heiviittuvvoo staatâ finnodâhlájádâsân adelum laahâ (1185/2002), maŋelâá finnodâhlájádâslaahâ, jis taan laavâst ij nubenáál asâttuu.

2 §

Pargoh

Meccihaldättâs tipšo, kiävttâ já suojâl luánduvaarijđ já eres omâduv, moh láá ton haaldust. Meccihaldättâs kalga toimâđ pištevâvt já puádušlâvt.

Meccihaldättâs háárjut finnodâhtoimâ taan laavâst asâttum ohtsâškodálij kenigâsâi ooleest já tipšo almos haldättâhpargoid.

3 §

Finnodâhtoimâ toimâsyergi

Meccihaldättâs finnodâhtoimâ toimâsyergin lii meccituálu já eres luánduvarij kevttim

sehe toid lohtâseijee pyevtittâsah já palvâlu-sah.

4 §

Almos ohtsâškodálih genigâsah

Luánduvarij pištevâš tipšom já kevttim tergâdin uáassin kalga Meccihaldättâs vâldid tarbâšân uáinun biologâlâš maangâmuđusâš-vuodâ suojâlem já ulmemiäldâsâš lasettem mecij já eres luánduvarij tipšomân, kiävtun já suojâlmân asâttum eres mittomerijgijn. Meccihaldättâs kalga lasseen vâldid uáinun luándu astoäigikevttim sehe pargotilâlâšvuodâ ovdedem vátâmusâid.

Luánduvarij tipšom, kevttim já suojâlem, maid Meccihaldättâs haaldâš, kalgeh heiviittuđ oohtân Sämitiggeest adelum laavâst (974/1995) uávildum sâmikuávlun nuuvt, et sâmmilij kulttuur háárjuttem vátâmušah turvâstuvvojeh, sehe puásuitalulaavâst (848/1990) uávildum puásuitalukuávlust nuuvt, et puásuitalulaavâst asâttum kenigâsah tiävdojeh.

Meccihaldättâs rahttâđ hoittâđ pargoidis meiddei spikâstâhtiileest nuuvt ko eennâm- já meccituálu-ministeriö já piäluštâskidânjâsâi uásild piäluštâsministeriö meridávâ. Meccihaldättâs nuávdit lasseen piäluštâskidânjâsâi já toi tálupalvâlusâi uásild piäluštâsministeriö torvolâšvuodâmiärádâsâid.

RP 154/2004
RP 248/2004
JsUB 13/2004
RSv 233/2004

Meccihaldättäs addeel piäluštâsvirgeomâ-hááih äššitobdeeise meccipuálui tuástumist já rahttât jiešrádálávt meccipuálui estimân já tuástumân oovtâst piäluštâsvirgeomâhijgijn staatâ enâmijn, maid tot haaldâš.

5 §

Eres ohtsâškodáliih kenigâsah

Meccihaldättäs tooimâst váldojeh uáinun tutkâmuš, máttááttâs, piäluštâsvuoimij já rájicocceemlájádâs eennâmkiávtu táárbuh.

6 §

Almos haldättâhpargoh

Meccihaldättäs almos haldättâšpargoh láá:

1) luándusuojâlemlaavâst (1096/1996) sehe ton já luándusuojâlemlaavâ (71/1923) vuáđuld vuáđudum luándusuojâlemkuávluid kyeskee laavâin asâttum luándusuojâlempargoh sehe luándusuojâlemkuávlui haahâm;

2) meccikuávlulaavâst (62/1991), kuálâstuslaavâst (286/1982), nuorttâlâšlaavâst (253/1995), meccijotolâhlaavâst (670/1991), miäcâstemlaavâst (615/1993), vuoigâdvuodâst almos čäcikuávluid adelum laavâst (204/1966), piäluštâslaavâst (468/2003), puásuituálulaavâst (848/1990), puásuituálu já luánduiälättâsâi ruttâdemlaavâst (45/2000) já olgonlihâdemlaavâst (606/1973) asâttum pargoh;

3) luándu- já astojotteempalvâlusâi pyevtittem;

4) meccivalje- já kyelituálulâš tooimâi olâšuttem;

5) pivdokocceem;

6) muorâi siemânij hahâmân já visâsmitimvuorkkiimân kullee pargoh; sehe

7) čäcilaavâst (264/1961) asâttum já eres vestimân kullee pargoh.

7 §

Almos haldättâhpargoi ruttâdem

Meccihaldättäs almos haldättâhpargoi tipšom ruttâduvvoo staatâ budjetist sierâ čujotum merirudâigijn.

8 §

Almos haldättâšpargoi ornim

Ovdeláá 6 §:st uáivildum almos haldättâhpargoi tipšom várás Meccihaldättâsâst lii sierânâs almos haldättâhpargoi ohtâdâh, mon hovdân tuáimá luándupalvâlemhovdâ. Luándupalvâlemhovdâ noomâtmist asâttuvvoo staatâräädi asâttâssáin.

Luándupalvâlemhovdâ tipšo taid almos haldättâhpargoid lohtâseijee pargoid, moh iä lah taan laavâ 10 § miel kuulâ stivrân já toimâttâshoovdân. Luándupalvâlemhovdâ tuhhit já vuáláčáálá oovtâst stivrân finnodâhlájádâslaavâ 13 § 1 momentist uáivildum sierânâs ruttâtuálulopâtem.

Miäcâstem já kuálâstem kyeskee almos haldättâhpargoh (*pivdokocceemääših*), moh 2 moomeent miel iä kulluu stivrân tâi toimâttâshoovdân, tipšo kuittâg almos haldättâhpargoi ohtâduvvâst pivdotuáluhovdâ. Pivdotuáluhovdâ noomâtmist asâttuvvoo staatâräädi asâttâssáin.

9 §

Almos haldättâšpargoi čuávdimvâldi

Luándupalvâlemhovdâ čuávdá 6 §:st uáivildum almos haldättâhpargoid kullee haldättâhaašijd já almos haldättâhpargoi ohtâduv kyeskee virgeomâhâšašijd eereeb kuálâstusân já miäcâstmân lohtâseijee lopeašijd, maid čuávdá pivdotuáluhovdâ.

Meccijotolâhlaavâ 4 §:st, kuálâstuslaavâ 5 §:st já miäcâstemlaavâ 6 §:st uáivildum luuvijd tâi miärdâssáid Meccihaldättâs haldâšemvuáláá kuávlui kevttimist nomâttum laavâi miäldâsâš uáivilân puáhtá nanodid kuávlukuáhtâšijd tiätumeerijd.

Ovdeláá 2 momentist uáivildum tiätumerij ooleest luándupalvâlemhovdâ puáhtá sirded meccijotolâhlaavâ 4 §:st já pivdotuáluhovdâ kuálâstuslaavâ 5 §:st já miäcâstemlaavâ 6 §:st uáivildum ovtâskâs love kyeskee miärdâs tohâm Meccihaldättâs virgealmai tâi taggaar Meccihaldättâs pargei tâi ulguupiäláá siärvádâhhân, maid jiešrádálâšvuodâ, lyetitittevuodâ já eres ašij árvuštâlmist oovdânpuáttâm ašij tiet kalga anneed paargon hiäivulâžžân. Meccihaldättâs já luuvijd miedet-

teijee ulguupiälái siärváduvái toimáid heiviituvvoo táágu pehti tot, mii haldáttáhlaavâst (434/2003), virgeomâhái tooimâ almólâšvuodâst adelum laavâst (423/2003) já säämi kielâlaavâst (1086/2003) asáttuvvoo, sehe lasseen tot, mii rikoslaavâst (39/1889) rikosvuoigâdvuodâlâš virgeovdâsvástádâsâst asáttuvvoo.

Ovdeláá 3 momentist uáivildum aášijd kyeskee ovtâskâs love puátá adelid meiddei maašnlávt sehe miäradâs puáhtá adelid nuuvt et äšši ij oodânpuohtuu.

Luándusuojâlemkuávlu já astojotteemkuávlu oornignjuolgâdus adelem sehe 2 momentist asáttum tiätumerij nanodem eereeb luándupalvâlemhovdá já pivdotuáluhovdá, luándupalvâlemhovdá kuullâm maŋa, uázžuh kirjálávt sirded taan ceehi mielđ olsis kullee čuávdimvâldi eres almos haldáttâhpargoi ohtâduv virgealmâi.

Kuávlukuáhtásij tiätumerij nanodem kyeskee miäradâs kalga adelid tiättun almostiätunadelem häämist nuuvt ko haldáttáhlaavâst asáttuvvoo.

10 §

Almos haldáttâhpargoi stivrim já kocceem

Spiekâstmáin tast, maid finnodâhljádâslaavâ 8 §:st asáttuvvoo, eennâm- já meccituá-luministeriö já pirâsministeriö stivriv já kocceev toimâsuorgijdis uásild Meccihaldáttâsân kullee almos haldáttâhpargoi tipšom nuuvt ko virgâduvái já lájádâsâi tooimâ stivriimist já koccemist sierâ asáttuvvoo.

Ovdeláá 1 momentist uáivildum ministeriöi stivrim já kocceem ooleest Meccihaldáttâs stivrâ;

1) huolât almos haldáttâhpargoi tipšom almos stivriimist já koccemist;

2) huolât tast, et pargoh hoittájuvvojeh ovdâskode já eres virgeomâhij miäradâsâi já njuolgâdusâi miäldâsávt já et almos haldáttâhpargoi ruttâtuálu já varijtipšom kocceem lii äášimiäldâsávt uárnejum; sehe

3) almos haldáttâhpargoi ohtâduv oovdânpyehitim finniidittijn meerrid aášijn, moin asáttuvvoo finnodâhljádâslaavâ 10 § 2 moomeent 1,2 já 7 soojijn.

Ovdeláá 1 momentist uáivildum ministeriöi

sehe stivrâ stivrim já kocceem ooleest Meccihaldáttâs toimáttâshovdá västid Meccihaldáttâsân kullee almos haldáttâhpargoi tipšom almos jooheetmist já oovdedmist sehe huolât uásistis tast, et finnodâhljádâslaavâ 13 § 1 momentist uáivildum sierânâs ruttâtuálu lii laavâmiäldâsâš já et almos haldáttâhpargoi hoittâm kyeskee varijtipšom lii lyetittitee vuovvijn uárnejum.

11 §

Pivdokocceem

Pivdokoccemist asáttuvvoo lavvâin sierâ.

12 §

Ovdâsvástádâs almos haldáttâhpargoi tipšomist

Meccihaldáttâs almos haldáttâhpargo tipšomist šaddee vaahâg sajanmäksimist lii vyeimist tot, mii virgeovdâsvástádâssâin tovtâttum vaahâg sajanmäksimist sierâ asáttuvvoo.

13 §

Nubástusuuccâm

Luándusuojâlemlaavâ miäldâsâš Meccihaldáttâs miäradâsâsân uázžu uuccâđ vaidâlmáin nubástus toimâvâldâlâš haldáttâhvuoi-gâdvuodâst nuuvt ko luándusuojâlemlaavâst asáttuvvoo.

Ovdeláá 9 § 2 momentist uáivildum tiätumeerijd kyeskee miäradâsân uqžžu uuccâđ vaidâlmáin nubástus toimâvâldâlâš haldáttâhvuoi-gâdvuodâst nuuvt ko haldáttáhlaavâst (586/1996) asáttuvvoo.

Ovdeláá 9 § 3 momentist uáivildum ovtâskâs miäradâsân uázžu uuccâđ njuolgim Meccihaldáttâsâst. Njuolgimvátámuš kalga toohâđ 30 peeivi siste miäradâs tiättunfinniimist. Njuolgimvátámušân adelum Meccihaldáttâs miäradâsân uázžu uuccâđ vaidâlmáin nubástus toimâvâldâlâš haldáttâhvuoi-gâdvuodâst nuuvt ko haldáttáhlaavâkevttimlaavâst asáttuvvoo.

Ovdeláá 9 § 2 momentist uáivildum tiätumeerijd kyeskee miarádás sehe 9 § 3 momentist uáivildum ovtáskás love kyeskee Meccihaldáttás miarádás puáhtá oláštuttuđ nubástusucámist peerusthánnáá. Nubástusuuccámvirgeomáhás puáhtá kuittág kieldid miarádás oláštuttem.

Eres taan laavást uaivildum Meccihaldáttás miarádásân uázžu uuccáđ vaidálmáin nubástus táalunkuávluialáttásái vaidálemávdikodeest nuuvt, ko haldáttáhlaavákevttimlaavást asáttuvvoo.

14 §

Almos haldáttáhpargoi omádâh

Almos haldáttáhpargoi várás Meccihaldáttás haaldâš luándusuojâlemkávluid já meccikuávluid, eres suojâlemuáivilân čujottum tái haahum kuávluid sehe eres almos haldáttáhpargoi tipšom tááhust tárbulâš omáduv. Almos haldáttáhpargoi omádâh kulá Meccihaldáttás eres jieijâš uáiviomádâhân.

15 §

Hadestállâm

Meccihaldáttás finnodáhtooimâ puáhtuseh já palválusah hadestálluvvojeh finnodáhekonomálâš prinsipiigijn.

Ovdeláá 1 momentist aasátmist spiekâstmáin

1) Kiemâ, Ruávinjaargâ já Tuárnus kaavpugij ässein lii vuoigâdvuotâ miäcástid Meccihaldáttás čujottem vijdoduvâin jieškuástádásáárvu västideijee mávsoin, jis tot lii finnodáhekonomálâš haddeest vyeleeb; sehe

2) kieldálijn lii vuoigâdvuotâ kevttid päikkieldâš Meccihaldáttás haldášemvuáláá vijdoduv meccijotolâhlaavâ (670/1991) miäldásâš meccijotolâhân nuuvtá.

Meccihaldáttás almos haldáttáhpargoid kullee mávsui hodij meerridmist heivittuvvoo tot, mii staatâ máksuvuádušlaavást (150/1992) asáttuvvoo. Almos haldáttáhpargon lohtáseijee máávsu máksim kyeskee nubástusucámân heivittuvvoo, mii staatâ máksuvuádušlaavâ 11 b §:st asáttuvvoo.

16 §

Kidânjâsomáduv kyeskee miarádâstoohâm

Spiekâstmáin tast, maid finnodáhlájádâslaavâ 14 §: 2 momentist asáttuvvoo staatârääđi meridemvääldist, ko kidânjâsomádâh sirdoo finnodáhlájádásân tái finnodáhlájádásât staatâ ruttátuálun, meerrid eennâm- já meccituáluministeriö taggaar ovtáskás kidânjâsomáduv čuásáttuv tái kidânjâsomáduv oleslâšvuodâ sirdemist Meccihaldáttásân, mon ášálâš árvu lii enâmustáá vittâ miljojn eurod, teikkâ jis lii koččâmuš luándusuojâlem oláštumân lohtáseijee kidânjâsomáduv sirdemist, lii merideijen pirásministeriö. Sirdem merkkejuvvoo finnodáhlájádás eres jieijâš uáiviomáduv lasattásân tái kepidásân teikkâ loovnáivtuigijn adelum omádâhân.

Kidânjâsomáduv sirdemân Meccihaldáttás já nube staatâ finnodáhlájádás kooskást heivittuvvoo tot, maid vuoigâdvuodást staatâ kidânjâsomáduv luovâtmist adelum laavást asáttuvvoo.

Spiekâstmáin tast, mii finnodáhlájádâslaavâ 10 § 2 moomeent 10 saajeest asáttuvvoo, Meccihaldáttás stivrâ meerid kidânjâsomáduv haahâm, sehe ton mieldi ko meiddei vuoigâdvuodást luovâttid staatâ kidânjâsomáduvvást adelum laavást asáttuvvoo, kidânjâsomáduv luovâtem já laiguuttem kyskee meridemvääldi orniimist Meccihaldáttásât.

Meccihaldáttás haldášemvuálááš kidânjâsomáduv, mon kevttimvuoigâdvuotâ lii piáluštâsvuoimijn, ij uážu luovâttid eennâm- já meccituáluministeriö tái Meccihaldáttás miarádásáin nuuvt et piáluštâsministeriö ij mieđâ toos, jis staatârääđi ij ovtáskástábáhtusât nubenáál meerrid.

17 §

Táhádâsah

Meccihaldáttásât lii vuoigâdvuotâ finnodáhtooimâstis kevttid ulguupiälááid adelum táhádâš, jis táhádâš adelemtárbu vuáduvâ laahân tái kištotilálâšvuodást nuávdittum almoslávttuhhiittum prinsipiipááid. Ovdâskode meerrid staatâ budjet kiedâvuššâm ohtâvuodást táhádásái enâmusmeerijn.

Staatâräädi asättássáin asáttuvvoo táárbu mielid tárhibeht táhádásái kevttimist já táasist.

Spiekâstmáin tast, mii finnodáhlájádáslaavâ 6 §:st asáttuvvoo staatâ ovdâsvástádásâst, västid 1 momentist uáivildum táhádássáaid kullee ovdâsvástádásáin tuše Meccihaldáttâs.

18 §

Pargoviehá

Meccihaldáttâs pargovievá palvâluskoskávuotâ lii pargosopâmuškoskávuotâ. Almos väälidi sistetuállee pargoi tipšoo ulmui palvâluskoskávuotâ lii kuittâg virgekoskávuotâ, jis laavâst tâi staatâräädi asättássáin ij nubenáál asáttuu.

Meccihaldáttâs virgealmaid, virgijd já virgekoskávuotân heiviittuvvojeh staatâ virgekoskávuotâ kyeskee njuolgâdusah já finnodáhlájádâs viirgijd kyeskee virgeiähtusopâmuš iävtuh.

19 §

Toimâttâshoovdá nomâttem

Spiekâstmáin tast, mii finnodáhlájádâslaavâ 10 § 2 moomeent 3 saajeest asáttuvvoo stiivrâ toimâväälidist nomâttid já luovâselkikiid toimâttâshoovdá, Meccihaldáttâs toimâttâshoovdá noomât já luovâsciálkká eennâm- já meccituáluministeriö oovdânpyehmist staatâräädi. Ovdil ääši kiedâvuššâm tast kalga pivded pirâsministeriö ciálkkámuš.

20 §

Ráđádállâmkodeh

Meccihaldáttâs haldâšemvuálááš staatâ vijđoduvâi kevttim kyeskee miärádâstoohâm išseen páihálij ulmui sajattuv vuáhán vâldimân já toomâi oohânheiviittem oovdedmân láá lááni- tâi kuávlukuáhtásiih ráđádállâmkodeh.

Ráđádállâmkudij pargoin, čuákânpiejamist, toimâpaajeest já aasâttmist asáttuvvoo tárhibeht staatâräädi asättássáin.

21 §

Tärhibeh njuolgâdusah

Staatâräädi asättássáin puáhtá adelid tárhibijd njuolgâdusáid stiivrâ čuákânpiejamist, pargoin, meridemväälidist já jesânij tohâlâsvuodâst, toimâttâshoovdâst sehe stiivrâ jesânij já tilitärhisteijei palhâšumijn sehe taan laavâ olâšutmist.

22 §

Vuáimânpuáttim

Taat laahâ puátá vuáimân 1 peeivi uddâive máánu 2005 já toin komettuvvoo Meccihaldáttâsâst 17 peeivi juovlámáánu 1993 adelum laahâ (1169/1993) toos mañeláá rahtum nubâstusáidiskijn.

Ovdil taan laavâ vuáimânpuáttim puáhtá algáttid ton olâšuttem vaattâm toomâid.

23 §

Sirdâšemnjuolgâdusah

Meccihaldáttâsân laavâst tâi asättâsâst asâttum tâi toi vuáduid adelum pargoh sehe toos kullojeijee vuoigâdovuodah já kenigâsah sirdâšuveh taan laavâ miäldásii Meccihaldáttâsân.

Komettum laavâ mielid asâttum Meccihaldáttâs stivrâ juátká finnodáhlájádâslaavâ miäldâsâžžân Meccihaldáttâs stivrân algâlgâlâš toimâpaajeest loopân.

Meccihaldáttâs toimâttâshoovdá sehe luándusuojâlemohtâduv já virgeomâhâsohtâduv hovdâi virgeh jaskeh luovâselhihánnáá, ko taat lááhâ puátá vuáimân. Meccihaldáttâs toimâttâshovdá sirdâšuvá taan laavâ vuáimânpuádidijn finnodáhlájádâslaavâ miäldâsâžžân Meccihaldáttâs toimâttâshovdân já luándusuojâlemohtâduv hovdâ taan laavâ miäldâsâžžân luándupalvâlemhovdân.

Meccihaldáttâs virgeh sehe virge- já pargosopâmuskoskávuodâlâš ulmuuh sirdâšuveh taan laavâ miäldâsávt Meccihaldáttâsân já

pargoviehâ siäilut palvâluskoskâvuodâs iävt- dâid. Virgij sirdemân ij taarbâš virgealmaa
toid kullee vuoigâdvuodâid já kenigâsvuo- miedettem.

Helsingist 30 peeivi juovlâmáánu 2004

Täsivääldi President

TARJA HALONEN

Eennâm- já meccituáluminister *Juha Korkeaoja*